

Albertirsa Város Önkormányzata az Oktatási és Kulturális Minisztérium a Reneszánsz Év – 2008 keretében kiírt „Tájházak a közösségért” pályázat keretén belül 2.000.000 – Ft összegű vissza nem térítendő támogatásban részesült.

Számos természeti értékeinek őrzése mellett, fontos szerepet kap a kultúra, a népi kultúra ápolása. Albertirsa gazdag múltjának, hagyományainak, néprajzi értékeinek, sokrétű etnikai és vallási összetételének bemutatása a 1982-ben alapított **Faluház** feladata. Az intézménynek helyt adó háromszatátú lakóház 1886-ban épült. A gazdasági épületek – istálló és egy malacóllal egybeépült kocsiszín – a főépülettel együtt megőrizték eredeti formájukat, csak tetőzetüket zsúp helyett napjainkban már cserép fedí. A lakóépületben első és hátsó szobát, pitvart, kamin kéményes konyhát találunk. A házba nyitott oszlopos tornácon jutunk. 800 db-os néprajzi gyűjteményével múzeumunk számot ad az elődök életmódjáról és szokásairól, a hétköznapjaikról és ünnepnapjaikról. A 20. század első évtizedeinek paraszti

életmódját, lakáskultúráját bemutató kiállításon szinte teljes egészében szemléltetni tudjuk a háziszóttos előállításának munkafolyamatát. A hátsó szobában most is látható az összeállított és felvetett szövőszék, és több kenderfeldolgozáshoz szükséges eszköz.

A Faluház egyik fő feladata a magyar és a szlovák népi kultúra összeolvadása során kialakult sokszínű, változatos, érdekes falusi, népi élet bemutatása és megismertetése a település lakóival, valamint az idelátogatókkal.

Faluházunkat számon tartják a szlovák nemzetiségi falumúzeumok között. Tagja a **Tájak- Korok- Múzeumok Egyesületnek**, pecsételő hely is. A faluházat **Kovács Károlyné** vezeti, aki lelkes tagja a **Tájházaszövetségnek**, és rendszeresen részt vesz annak programjain, tájékoztatóin.

A megpályázott összeg felhasználásával a célunk az „**élő múzeum**” létrehozása, működési feltételeinek megteremtése. A Faluház már most is meghatározó részét képezi városunk kulturális, közművelődési, turisztikai életének.

Városunkba érkező hazai és külföldi vendégek programjainak kihagyhatatlan részét képezi a faluház látogatása. A helyi lakosság körében is népszerű ezen intézményünk. Helyt ad a **Szivárvány Nyugdíjas Klub** havi összejöveteleinek. Minden évben megrendezésre kerül a szüreti felvonulás és az azt követő szüreti bál, melynek kiinduló és lezáró pontja a faluház. Mind az óvodák, iskolák rendszeresen látogatják, illetve építik be programjaikba a faluház nyújtotta lehetőségeket.

Ahogy Major János írónk fogalmazta meg egy újságcikkében:

„Egyszer, majd a faluház köré talán igazi skanzen települ. Szabadidő-központ lesz, ahol a kétkézi munka örömét, gyönyörét a legkisebbek is megismerhetik, gyakorolhatják. Csattognak itt majd szövőszékek és vajköpülők. A fazekas korongon edény formálódik. Lesz pék, aki kenyeret vet. A kovácműhelyben összecseng az üllő a kalapáccsal. Akkor majd az albertirsai faluházból- biztosan tudom- kristálytisztán újra ég felé röppül az ének.”

A cél nem kevesebb, mint e jövőkép megvalósítása. Ennek a hosszú folyamatnak még az elején vagyunk.

A legsürgősebb feladat, az istálló és a kocsiszín felújítása amit a **Reneszánsz Év – 2008 keretében kiírt „Tájházak a közösségért”** pályázati forrás keretén elnyert 2.000.000 Ft támogatás segítségével megvalósítunk az alábbiak szerint

Előzmények:

Az Albertirsai Faluház Albertirsa város egyetlen olyan ingatlana, amely a tájra jellemző, hivatalosan megőrzött népi építészeti értéket bemutató ingatlan. Helyi kezdeményezésre 1982-ben rendezték be a hagyományos parasztházra jellemző bútorzattal és eszközökkel.

Az ingatlanon található épületek az oldalhatáron álló lakóház, a gazdasági udvarban egy istálló és egy kis ólat is magába foglaló kocsiszín. A gazdasági udvar a kerttől egy belső fa kerítéssel van leválasztva.

Az ingatlan helyi értékvédelem alatt áll.

A lakóház egy a XVIII-XIX. századra jellemző legáltalánosabb alaprajzi tagolódású épület, ún. tornácos, három helyiségű, egysoros elrendezésű, „háromosztatú” épület, melyben szoba + konyha + szoba helyiségek találhatóak. A lakóház nyeregtetős, oromfalas, cserépfedésű épület, melynek tetőfelújítása, héjazat cseréje a közelmúltban megtörtént.

Az istálló egy 3,80 x 5,90 m külméretű, vályogtéglából épített épület téglalábazattal, földem és tetőszerkezete fából készült, fedése normál hornyolt szalagcserép. Az épület végében egy fából kialakított jászol található.

A kocsiszín fa szerkezetű épület két oldalról nyitott kivitelben szintén hornyolt szalagcserép fedéssel.

A szín egy részéből deszka leválasztással egy kis ólat alakítottak ki baromfiak számára, melyhez egy nyitott kifutó csatlakozik szintén fa szerkezetű kialakítással.

Az udvaron található még egy gémeskút is itatóval, valamint egy udvari wc is.

Az udvar burkolatlan, helyenként fűvel borított illetve gereblyézett.

Felújítások

Az istálló épületen tervezett/elvégzett felújítások:

Az épület a kora következtében és az elmaradt jelentősebb karbantartási munkák miatt főként a faszerkezete a farontó bogarak hatására jelentősen elavult, így annak teljes cseréje indokolt. Ez azt jelenti, hogy a tetőszerkezetet a cserépfedéssel együtt teljesen el kell bontani, majd az épület födémszerkezetét ugyancsak vissza kell bontani. A bontás után a fal tetején keletkező sérüléseket ki kell javítani azokkal a korhű , illetve azokat helyettesítő anyagokkal amiből eredetileg készült. Vályogtégla, agyagtapasztások stb.

Eközben,- mivel az épület északi sarkánál kívülről is láthatóan a falszerkezet függőlegesen megnyílt-, el kell végezni azokat a szükséges megerősítéseket és javításokat melyek szükségesek.

A falakra új fa gerendás födém kerül felső deszkaborítással és 5 cm agyagtapasz burkolattal. A felhelyezendő gerendavégekre csapolással kerülnek rögzítésre az új szarufa elemek, majd a cserépléc és végül az új, a lakóházon meglévő cseréppel azonos (körszeletvágású Tondach) natur agyagcserép.

Fontos kritérium, hogy a bontás előtt a faszerkezetek méreteit rögzíteni kell és méreteiben, keresztmetszeteiben és kialakításában (faragott) ugyanolyan elemekből kell megépíteni az újat.

A beépítésre kerülő faszerkezeteket áztatásos eljárással rovar-gomba és lángmentesítéssel kell ellátni színtelen kivitelben.

Az új elemekből elvégzett tetőfelújítás után az épület ablakát és ajtaját is ki kell cserélni ugyanolyan mérettel és kialakítással mint a meglévő.

Az elvégzett cserék után javasoljuk, hogy a helyiség padlóburkolatát szintén korhű kivitelben, de a jelenlegitől eltérően- nem döngölt agyagból – régi nagyméretű téglá homokagyazatba történő beagyazásával végezzék el.

Végül el kell végezni a szükséges vakolatpótlásokat és javításokat kívül és belül, majd két rétegű fehér meszeléssel kell ellátni az egész felületet. A lábazat az eredetivel egyező színben felújító festést kap cementfestékkel.

A kocsiszínen tervezett/elvégzett felújítások:

Az épület fa vázszerkezete megfelelő állagú, de a deszkaburkolatok jelentős része cserére szorul. Ugyancsak szükségesnek látjuk a héjazat cseréjét és ezzel együtt a teljes lécezés cseréjét is.

A felújítás során tehát a régi héjazatot és a lécezést el kell távolítani. A meglévő szaruzatot a szükséges mértékben javítani kell, ha indokolt a károsodott szarufákat is ki kell cserélni.

Ugyancsak cserélni kell a deszkaburkolat kb. 50 %-át is. A cserék után a teljes fafelületet, a meglévőt is és az újakat is itatásos eljárással rovar- gomba és lángmentesítéssel kell ellátni szintelen kivitelben.

Ennél az épületnél is javasoljuk a föld padlózat helyett téglaburkolat kialakítását az épületben tárolt eszközök megfelelő tárolásának és állaguk megőrzésének céljából.

Udvarrendezés:

Az épület-felújításokhoz kapcsolódóan szükségesnek tartjuk, hogy a felújított épületek megközelíthetősége, bemutatása és jó tisztántarthatósága érdekében az épületekben javasolt téglapadlóburkolatok készítésén túl legyenek az épülethez vezető megközelítési útvonalak is sármentesen kialakítva. Ez azt jelenti, hogy mintegy 25 m² felületet az udvarból 1,0 m széles téglaburkolatú járdákkal alakítsunk ki az utca kaputól a 3 épülethez.

A tetőfelújításokkal együtt javasoljuk az udvari wc. jelenlegi hullámpala fedését is cserépre cserélni, illetve az udvaron lévő gémeskút kútoszlopának ágasfa cseréjét is, mivel az jelentős mértékben elkorhadt.